

Styk nepříbuzných osob s nezletilými dětmi

Při posuzování návrhu na styk nepříbuzné osoby s dítětem podle § 927 občanského zákoníku musí soud nejprve zkoumat, zda je účastník řízení osobou dítěti společensky blízkou a zda k ní má dítě citový vztah. Teprve poté přistoupí k posouzení, zda by absencí styku s takovou osobou vznikla dítěti újma. Dospěje-li soud k závěru o možné existenci újmy v případě absence styku, může jej upravit.

O stanovení styku mezi dítětem a nepříbuznou osobou lze rozhodnout pouze tehdy, je-li takový styk v jeho nejlepším zájmu, přičemž je nezbytné brát v úvahu vztahy se všemi dalšími příbuznými a osobami jemu společensky blízkými a posoudit, zda úpravou styku nevznikne rodinné napětí či vyhrocené vztahy.

Nedodrží-li obecné soudy při svém rozhodování uvedená kritéria, poruší právo účastníků řízení na soudní ochranu zaručené čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod ve spojení s čl. 3 Úmluvy o právech dítěte.

(Nález Ústavního soudu České republiky sp.zn. I.ÚS 2724/25 ze dne 16.1.2026)

Ústavní soud rozhodl o ústavní stížnosti stěžovatelky N. Z., zastoupené Mgr. J.Š., advokátem, sídlem Č., proti rozsudku Krajského soudu v Praze č. j. 32 Co 65/2025-472 ze dne 23. června 2025, za účasti Krajského soudu v Praze, jako účastníka řízení, a 1) J. Z., zastoupené Mgr. T.H., advokátem, sídlem Č. 2) nezletilého R. Z., zastoupeného opatrovníkem městem K., 3) M. Š. a 4) R. Š., obou zastoupených Mgr. et Mgr. B.F., advokátem, sídlem K., jako vedlejších účastníků řízení, tak, že rozsudkem Krajského soudu v Praze č. j. 32 Co 65/2025-472 ze dne 23. června 2025 bylo porušeno základní právo stěžovatelky na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod ve spojení s čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte. Rozsudek Krajského soudu v Praze č. j. 32 Co 65/2025-472 ze dne 23. června 2025 se ruší.

Z odůvodnění

I. Skutkové okolnosti posuzované věci a obsah napadeného rozhodnutí

1. Ústavní stížností podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen "Ústava") a § 72 a násl. zákona č. [182/1993](#) Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů, se stěžovatelka (pěstounka nezletilého vedlejšího účastníka) domáhá zrušení v záhlaví uvedeného rozhodnutí s tvrzením, že jí byla porušena její základní práva zaručená čl. 10 odst. 2 a čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen "Listina").

2. Z ústavní stížnosti a vyžádaného soudního spisu vyplývá, že stěžovatelka jako babička nezletilého vedlejšího účastníka podala dne 2. 5. 2022 u Okresního soudu v Kutné hoře (dále jen "okresní soud") návrh na svěřením nezletilého do své pěstounské péče, jelikož vedlejší účastnice 1) (matka nezletilého vedlejšího účastníka a zároveň dcera stěžovatelky) a vedlejší účastník 4) (tehdy zapsaný v rodném listě nezletilého jako jeho otec) byli odsouzeni pro zvláště závažný zločin nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1, odst. 2 písm. b) trestního zákoníku a dne 1. 5. 2022 nastoupili do výkonu trestu odnětí svobody.

3. Dne 8. 6. 2022 podala u Okresního soudu v Kolíně návrh na svěřením nezletilého do své péče

vedlejší účastnice 3) [matka vedlejšího účastníka 4)]. Tvrdila, že má k nezletilému silný citový vztah, neboť před nástupem matky nezletilého a vedlejšího účastníka 4) do výkonu trestu bydlela s nezletilým ve stejném domě a byli v každodenním styku. Dne 17. 5. 2023 však vzala svůj návrh zpět, a to zejména s ohledem na skutečnost, že matka nezletilého podala dne 3. 5. 2023 návrh na popření otcovství vedlejšího účastníka 4) k nezletilému. Současně se zpětvzetím podala vedlejší účastnice 3) návrh na úpravu styku s nezletilým tak, aby se s ním mohla stýkat v každém sudém týdnu v měsíci od pátku od 17 hodin do neděle do 17 hodin a dále v den návštěvy u vedlejšího účastníka 4) ve věznici.

4. Rozsudkem okresního soudu č. j. 0 P 54/2022-215 ze dne 31. 5. 2023 byl nezletilý svěřen do pěstounské péče stěžovatelky s účinností od 1. 5. 2022.

5. Z jednání u okresního soudu dne 23. 6. 2023 ohledně návrhu vedlejší účastnice 3) na úpravu styku s nezletilým vyplynulo, že nezletilý se s ní dosud stýkal každé pondělí a čtvrtek po dobu tří hodin a jednou měsíčně s ní navštěvoval vedlejšího účastníka 4) ve výkonu trestu. Po rozhodnutí o pěstounské péči probíhal styk pouze v pondělky, neboť nezletilý ve čtvrtky navštěvoval školku. Při tomto jednání byla mezi účastníky uzavřena dohoda o styku nezletilého s vedlejší účastnicí 3) každé pondělí a středu v době od 9 do 18 hodin a v každém sudém měsíci v den návštěvy vedlejšího účastníka 4) ve věznici v době od 10 do 18 hodin. Rozsudkem okresního soudu č. j. 0 P 54/2022-266 ze dne 31. 8. 2023 byl upraven styk vedlejší účastnice 3) s nezletilým každé pondělí a středu od 12 do 18 hodin a každý lichý měsíc v den návštěvy u vedlejšího účastníka 4) ve věznici. Rozsudek reflektoval souhlas všech účastníků s takto nastaveným stykem a skutečnost, že nezletilý zahájil pravidelnou docházku do mateřské školy.

6. Rozsudkem okresního soudu č. j. 7 Nc 4001/2023-130 ze dne 21. 2. 2024 ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Praze č. j. 32 Co 78/2024-172 ze dne 11. 6. 2024 bylo určeno, že vedlejší účastník 4) není otcem nezletilého.

7. Dne 14. 8. 2024 podala vedlejší účastnice 3) návrh na úpravu styku s nezletilým s odůvodněním, že po vydání rozsudku o popření otcovství jí stěžovatelka ve styku s ním brání. Vedlejší účastnice 3) tvrdila, že ke dni právní moci rozsudku o popření otcovství sice pozbyla roli biologické babičky, nicméně nezletilý k ní má citový vztah. Navrhovala styk v každém kalendářním týdnu ve středu od 13 do 18 hodin a v každém třetím kalendářním týdnu od soboty od 9 hodin do neděle do 18 hodin. Po podmíněném propuštění z výkonu trestu podal dne 13. 9. 2024 i vedlejší účastník 4) návrh na úpravu styku s nezletilým každý kalendářní týden v pondělí od 13 do 18 hodin a každý první víkend v měsíci od soboty od 9 hodin do neděle do 18 hodin. Usnesením při jednání dne 4. 12. 2024 byla obě řízení o úpravu styku spojena ke společnému projednání. Stěžovatelka, matka nezletilého i opatrovník navrhovali návrhy na úpravu styku zamítnout. Matka vyjádřila souhlas pouze s návštěvami vedlejší účastnice 3) v místě bydliště nezletilého.

8. Rozsudkem okresního soudu č. j. 0 P 54/2022-387 ze dne 8. 1. 2025 byly návrhy na styk vedlejších účastníků 3) a 4) zamítnuty a rozsudek ze dne 31. 8. 2023 o úpravě styku vedlejší účastnice 3) s nezletilým byl zrušen. Okresní soud zdůraznil, že zásadním hlediskem pro rozhodování o styku podle § 927 občanského zákoníku není citový vztah navrhovatelů k nezletilému, ale naopak citový vztah nezletilého k těmto osobám. Stejně tak újma, která by vznikla neupravením styku, musí být újmou na straně dítěte, nikoliv osoby, která usiluje o styk. Okresní soud dospěl k závěru, že v nejlepším zájmu nezletilého je styk neupravovat, neboť nebylo prokázáno, že vedlejší účastníci 3) a 4) mají s nezletilým navázáno takové pouto, které by v případě jeho přetrhání pro něj znamenalo újmu. Okresní soud přihlédl též ke skutečnosti, že od posledního styku s vedlejší účastnicí 3) uplynulo více než půl roku a nezletilý se jí nijak nedožadoval. Poukázal též na skutečnost, že nezletilý se stýká se svým biologickým otcem a jeho rodinou, a je proto v jeho nejlepším zájmu utužovat tyto vztahy a nezatěžovat se vztahy s dalšími osobami, které se v jeho životě objevily pouze na přechodnou dobu.

9. Napadeným rozsudkem změnil krajský soud rozsudek okresního soudu tak, že upravil styk vedlejších účastníků 3) a 4) s nezletilým vždy v pořadí třetí sobotu v každém kalendářním měsíci od 9 hodin do neděle do 18 hodin s tím, že převzetí a předání bude probíhat v místě bydliště stěžovatelky. Krajský soud neshledal žádný důvod, pro který by nezletilému nemělo být dopřáno stýkat se s vedlejšími účastníky 3) a 4). Ani popření otcovství není podle krajského soudu samo o sobě způsobitelným důvodem k zpřetrhání již vybudovaných pozitivních vazeb. Krajský soud odkazem na kamerový záznam z prostor budovy soudu zdůraznil, že ze setkání nezletilého v budově soudu je zřejmé, že na vedlejší účastníky 3) a 4) nezapomněl, nadále jsou pro něho známými a blízkými osobami, k nimž rád šel, a jeho vztah k nim není tudíž pouze přechodný. Krajský soud odmítl stěžovatelčin výklad chování nezletilého jako komunikativního dítěte a naopak označil stěžovatelku jako osobu s negativním vztahem k vedlejšími účastníky 3) a 4) se snahou izolovat od nich nezletilého. Krajský soud dospěl k závěru, že vztah nezletilého k vedlejšími účastníky 3) a 4) má smysl rozvíjet, neboť otcovství k němu není určeno a osobní poměry jeho matky jsou z důvodu výkonu trestu značně neutěšené.

II. Argumentace stěžovatelky

10. Stěžovatelka namítá, že závěr krajského soudu o citově blízkém vztahu mezi nezletilým a vedlejšími účastníky 3) a 4) nemá oporu v provedeném dokazování a je jeho pouhou domněnkou. Skutečnost, že je nezletilý komunikativní a šel si před jednáním u krajského soudu pro dáreček, na který byl lákán, krajský soud podle stěžovatelky přecenil a dospěl k nesprávnému závěru o jeho vztahu k vedlejšími účastníky 3) a 4). Stěžovatelka naopak upozorňuje na vyjádření nezletilého při pohovoru u krajského soudu, že v soudní budově nikoho dalšího kromě ní a své sestry neznal.

11. Stěžovatelka konstatuje, že krajský soud neakceptoval stanovisko opatrovníka nezletilého, který navrhol styk neupravovat, jelikož vztah mezi nezletilým a vedlejšími účastníky 3) a 4) považoval za přechodný a absence styku by podle něj neznamenała pro nezletilého žádnou újmu.

12. Stěžovatelka tvrdí, že v napadeném rozhodnutí absentuje jakákoliv úvaha o tom, že by nedostatek styku nezletilého s vedlejšími účastníky 3) a 4) představoval pro nezletilého újmu. Nezletilý je v pravidelném kontaktu se svou matkou, starší sestrou a biologickým otcem a stěžovatelka nevidí důvod, proč by do jeho života měli být nadále zapojováni vedlejší účastníci 3) a 4). Stěžovatelka konstatuje, že vedlejší účastník 4) o nezletilého částečně pečoval v době, kdy byl batoletem, od nástupu do výkonu trestu se však na jeho péči nijak nepodílel, a je proto absurdní, aby o něj měl nyní pečovat po dobu celého víkendu v měsíci včetně přespání, kterého nebyl dosud nezletilý schopen u nikoho kromě pěstounky a matky. Nepřiměřenost styku vyplývá podle stěžovatelky i ze skutečnosti, že v době pravidelného styku pobýval nezletilý u vedlejší účastnice jen pár hodin v rámci jednoho dne a nikdy u ní (a nikoho jiného) nepřespával. Stěžovatelka tvrdí, že po popření otcovství vedlejší účastnice 3) nevyužila nabídku stýkat se s nezletilým v jeho bydlišti. Pokud by vedlejší účastnice 3) měla opravdový zájem na styku s nezletilým, upustila by podle stěžovatelky od svého striktního požadavku na styk pouze v místě svého bydliště v K.

13. Stěžovatelka namítá, že matka nezletilého neměla reálnou možnost reagovat na videozáznam, na němž krajský soud vystavěl svůj závěr o vztahu nezletilého k vedlejšími účastníky 3) a 4).

14. Stěžovatelka poukazuje na skutečnost, že vedlejší účastníci 3) a 4) si nezletilého po vydání napadeného rozsudku v srpnu 2025 nevyzvedli a stěžovatelku nekontaktovali. Podle stěžovatelky je celé soudní řízení, v rámci kterého se nezletilý musel účastnit pohovorů a návštěvy soudu, v příkrém rozporu s jeho nejlepším zájmem.

15. Stěžovatelka odkazuje na nález sp. zn. I. ÚS 1081/20 ze dne 30. 8. 2021 a tvrdí, že na rozdíl od rodinné situace posuzované v citovaném nálezu, ve kterém se Ústavní soud zabýval stykem mezi

biologickými příbuznými, v nyní posuzované věci se ani o biologické příbuzné nejedná. Navíc zde podle stěžovatelky existuje konflikt mezi ní a matkou na jedné straně a vedlejšími účastníky 3) a 4) na straně druhé. Podle stěžovatelky je stanovený styk nepřiměřeným zásahem do života nezletilého ze strany osob, které jsou napadeným rozhodnutím postaveny na roveň členů jeho biologické rodiny, která má o nezletilého opravdový zájem.

III. Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

16. Ústavní soud posoudil splnění procesních předpokladů řízení a dospěl k závěru, že ústavní stížnost byla podána včas oprávněnou stěžovatelkou, která byla účastnicí řízení, v němž bylo vydáno napadené rozhodnutí. Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatelka je právně zastoupena v souladu s § 29 až 31 zákona o Ústavním soudu. Její ústavní stížnost je přípustná (§ 75 odst. 1 téhož zákona a contrario), neboť vyčerpala všechny zákonné procesní prostředky k ochraně svých práv.

17. Ústavní soud usnesením č. j. I. ÚS 2724/25-13 ze dne 15. 10. 2025 jmenoval nezletilému opatrovníka pro řízení o ústavní stížnosti.

IV. Průběh řízení před Ústavním soudem

18. Soudkyně zpravodajka podle § 42 odst. 4 zákona o Ústavním soudu zaslala ústavní stížnost k vyjádření účastníkovi řízení, vedlejším účastníkům řízení a opatrovníkovi nezletilého.

19. Krajský soud považuje ústavní stížnost za nedůvodnou. Ve vyjádření uvedl, že v řízení byla prokázána existence kladného vztahu a vytvořené vazby nezletilého k vedlejším účastníkům 3) a 4) a zánik příbuzenského poměru mezi těmito osobami na základě popření otcovství nemohl mít vliv na jeho kvalitu; styk nezletilého s nimi je proto v jeho nejlepším zájmu. Opačné tvrzení stěžovatelky je podle krajského soudu založeno na jejím vlastním zájmu a osobní zášti k vedlejším účastníkům 3) a 4), což dosvědčuje i skutečnost, že je ve styku s nezletilým nepodporuje a nepodporovala ani před popřením otcovství, kdy musel být styk upraven soudním rozhodnutím. Tvrzení stěžovatelky, že nezletilý vedlejší účastníky 3) a 4) blíže nezná, je podle krajského soudu nejen účelové, ale především v rozporu s provedeným důkazem kamerovým záznamem, který svědčí o spontánní reakci nezletilého na vedlejší účastníky 3) a 4). Krajský soud považuje stěžovatelku za nevěrohodnou, neboť popírala tvrzení vedlejších účastníků 3) a 4) o pozitivním chování nezletilého k nim po vstupu do budovy soudu za situace, kdy si nebyla vědoma možnosti využití kamerového záznamu. Krajský soud připustil, že vyjádření nezletilého při jeho výslechu o tom, že v budově soudu neviděl nikoho, koho zná (kromě stěžovatelky a své sestry), je v rozporu s vyhodnocením kamerového záznamu. Jelikož však tvrzení nezletilého ohledně vedlejších účastníků 3) a 4) a dalších příbuzných považoval za rozporná, neurčitá a ovlivněná stěžovatelkou a jeho věkem, nečinil z nich žádná relevantní zjištění. Vlastní rozsah styku odpovídá podle krajského soudu stavu, kdy stěžovatelka delší dobu styk neumožňovala, původnímu stupni příbuzenství a rodinné historii nezletilého. Odkazuje-li stěžovatelka na nález sp. zn. I. ÚS 1081/20, je třeba podle krajského soudu zdůraznit, že na špatných vztazích se významnou měrou podílí právě stěžovatelka. Závěrem krajský soud zdůraznil, že matka je ve výkonu trestu odnětí svobody, osobní účast při jednání nepožadovala a chování nezletilého zaznamenaného kamerovým systémem nebyla přítomna, a nemohla by se tedy k němu ani vyjádřit.

20. Matka nezletilého navrhla zrušení napadeného rozhodnutí. Uvedla, že po jeho vynesení se pokoušela kontaktovat vedlejší účastníky 3) a 4) za účelem zmírnění svých obav z průběhu styků nezletilého s nimi, avšak vedlejší účastníci 3) a 4) s ní odmítli komunikovat. Tvrdila, že ji nerespektují jako matku nezletilého a mohou v tomto smyslu nezletilého ovlivňovat. Zdůraznila, že zapsání biologického otce v rodném listě nezletilého brání její výkon trestu a její neplatný doklad totožnosti. Uvedla, že bude propuštěna nejpozději v září 2026, kdy také s otcem nezletilého postupně převezme

péči o něj. Vyjádřila proto obavu, že nepříbuzné osoby, které nerespektují rodiče nezletilého, mohou narušit budování nového rodinného prostředí. Konstatovala, že s úpravou styku v roce 2023 souhlasila jen z důvodu, že se protahovalo řízení o popření otcovství a vedlejší účastníce 3) ve svém návrhu požadovala styk mnohem širší. Podle matky nelze citový vztah k vedlejšími účastníky 3) a 4) prokazovat pouze kamerovým záznamem, neboť stejně bezprostředně navázal nezletilý kontakt s osobami, které ho na chodbě vyzvaly k následování do výslechové místnosti. Matka upozornila, že krajský soud se nezletilého nezeptal na jeho postoj ke styku s vedlejšími účastníky 3) a 4) a nesnažil se hlouběji zorientovat v rodinných vztazích, které nezletilý popsal.

21. Vedlejší účastníci 3) a 4) tvrdí, že jsou osobami nezletilému společensky blízkými, a je proto vyloučeno, aby realizací styku mezi nimi a nezletilým docházelo k zásahu do ústavně zaručených práv stěžovatelky. Zdůrazňují, že vedlejší účastníce 3) měla po nástupu matky nezletilého a vedlejšího účastníka 4) do výkonu trestu odnětí svobody zcela nezastupitelnou roli při péči o nezletilého a společně se stěžovatelkou byly jeho nejbližšími osobami.

22. Opatrovník ve svém vyjádření navrhl, aby Ústavní soud ústavní stížnosti vyhověl. Informoval o provedeném pohovoru s nezletilým dne 3. 11. 2025, ve kterém se nezletilý vyjádřil tak, že na vedlejší účastníce 3) si pamatuje, ale nechce, a na vedlejšího účastníka 4) si nepamatuje; stýkat se s nimi nechce, a to ani u sebe doma. Opatrovník zdůraznil, že městský soud rozhodl o styku pouze na základě kamerového záznamu letmého setkání nezletilého s vedlejšími účastníky 3) a 4) v budově soudu, aniž vzal v potaz vyjádření nezletilého, jeho matky a stěžovatelky. Právní závěr městského soudu o postavení vedlejších účastníků 3) a 4) jako osob nezletilému blízkých je podle opatrovníka v rozporu s jinými provedenými důkazy, zejména následným vyjádřením nezletilého, že v budově soudu nikoho jiného kromě stěžovatelky a své sestry nezná. Podle opatrovníka neznamena nedostatek styku s vedlejšími účastníky 3) a 4) pro nezletilého žádnou újmu, neboť nezletilý prospívá, stýká se s biologickým otcem a jeho rodinou, navštěvuje školku a věnuje se volnočasovým aktivitám. Opatrovník odkazuje na nálezy sp. zn. I. ÚS 1081/20 s tím, že závěry v něm uvedené se tím spíše vztáhnou na posuzovaný případ, neboť vedlejší účastníci 3) a 4) nejsou biologickými příbuznými nezletilého. Jelikož stěžovatelka a matka se stykem nesouhlasí, mohlo by vzniklé napětí negativně ovlivnit zdravotní a psychický stav nezletilého. S odkazem na nálezy sp. zn. I. ÚS 2003/24 ze dne 7. 11. 2024 a sp. zn. II. ÚS 241/21 ze dne 10. 1. 2024 je podle opatrovníka napadené rozhodnutí překvapivé, neboť městský soud v průběhu řízení nenaznačil svůj právní názor odlišný od závěrů okresního soudu a stěžovatelka a matka nemohly na změnu právního názoru nijak reagovat a efektivně realizovat svá práva. Nemohly zejména argumentovat k rozsahu styku, který je podle napadeného rozhodnutí mnohem širší než styk stanovený původně rozsudkem okresního soudu z 31. 8. 2023 a podle opatrovníka je nepřiměřený.

23. Ústavní soud zaslal všechna obdržena vyjádření stěžovatelce k replice. Replika stěžovatelky neobsahovala žádné nové skutečnosti rozhodné pro toto řízení.

24. Dne 5. 1. 2026 zaslala stěžovatelka Ústavnímu soudu vyjádření psychologa k aktuální situaci nezletilého. Tímto vyjádřením se však Ústavní soud nijak nezabýval, neboť se jedná o novou skutečnost, která nemůže mít vliv na posouzení napadeného rozhodnutí.

V. Posouzení důvodnosti ústavní stížnosti

a) Obecná východiska

25. Ve své ustálené judikatuře Ústavní soud zřetelně akcentuje doktrínu minimalizace zásahů do činnosti orgánů veřejné moci, která je odrazem skutečnosti, že v řízení o ústavních stížnostech Ústavní soud jako soudní orgán ochrany ústavnosti (čl. 83 Ústavy) přezkoumává rozhodnutí či postup orgánů veřejné moci jen z toho hlediska, zda jimi nedošlo k porušení ústavně zaručených základních

práv a svobod.

26. Podle čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte musí být při jakémkoliv soudním rozhodování týkajícím se dětí zkoumán a posuzován nejlepší zájem dítěte (srov. nález sp. zn. I. ÚS 1737/16 ze dne 12. 7. 2017). Z citovaného ustanovení vyplývá i procesní požadavek na náležité odůvodnění rozhodnutí, z něhož musí být zřejmé, že nejlepší zájem dítěte byl skutečně předním hlediskem při rozhodování. V rozhodnutí musí být vyloženo, co příslušný orgán považoval za nejlepší zájem dítěte, na základě jakých kritérií k tomuto závěru dospěl a jak byl poměřován s dalšími důležitými zájmy či právy. Jak uvedl Ústavní soud v nálezu sp. zn. II. ÚS 2344/18 ze dne 31. 12. 2018, citované ustanovení zakládá nejen substantivní základní právo dětí, aby jejich zájem byl předním hlediskem při rozhodování, ale rovněž interpretační zásadu, tedy povinnost volit vždy výklad nejprůhodnější z hlediska nejlepšího zájmu dítěte, a procesní pravidlo nutnosti hodnotit dopad činěného rozhodnutí na dítě, kterého se týká, a reflektovat tuto úvahu v odůvodnění rozhodnutí [srov. obecný komentář Výboru pro práva dítěte č. 14 k právu dítěte, aby jeho nejlepší zájem byl předním hlediskem (čl. 3 odst. 1), ze dne 29. 5. 2013, CRC/C/GC/14, bod 6]. Článek 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte se mohou dovolávat nejen děti, ale též další účastníci řízení dotýkajících se dětí (srov. citovaný nález, bod 23), v posuzovaném případě tedy i stěžovatelka.

27. Zásadním vodítkem při zjišťování nejlepšího zájmu dítěte jeho postoj a přání, a to za předpokladu, že je dítě dostatečně rozumově a emocionálně vyspělé. Současně však není možné, aby obecné soudy postoj nezletilého dítěte bez dalšího převzaly a své rozhodnutí založily pouze na jeho přání, namísto na pečlivém a komplexním posuzování jeho zájmů (srov. např. nález sp. zn. II. ÚS 4160/12 ze dne 23. 4. 2013). Ústavní soud odkazuje na nález sp. zn. II. ÚS 1192/22 ze dne 7. 9. 2023, ve kterém se problematikou participace nezletilých dětí v soudních řízeních podrobně zabýval, a zdůrazňuje, že v řízeních, jež se bezprostředně dotýkají práv nezletilých dětí, nelze na dítě nahlížet jako na pouhý objekt, o němž rozhodují jiní, ani ho nelze stavět do role pasivního pozorovatele událostí (srov. nálezy sp. zn. II. ÚS 1945/08 ze dne 2. 4. 2009, bod 17, nebo sp. zn. II. ÚS 2866/17 ze dne 28. 2. 2018, bod 44).

28. Nejlepší zájem dítěte jako základní kritérium při zjišťování, zda je dáno právo na styk mezi dítětem a osobami jinými než jeho rodiči, ať již mají či nemají s dítětem rodinná pouta, je výslovně zmíněn v čl. 5 Úmluvy o styku s dětmi, vyhlášené pod č. [91/2005](#) Sb. m. s. O stanovení styku mezi dítětem a osobami jinými než jeho rodiči lze rozhodnout pouze tehdy, je-li takový styk v jeho nejlepším zájmu. V důvodové zprávě k Úmluvě o styku s dětmi (Rada Evropy. Explanatory Report to the Convention on Contact concerning Children. Štrasburk, 2003, s. 12) je konstatováno, že pokud styk s jinými osobami, který by sám o sobě mohl být v nejlepším zájmu dítěte, vede k rodinnému napětí (family friction), nemusí po zvážení všech dalších okolností v jeho nejlepším zájmu být (srov. nález sp. zn. I. ÚS 1081/20).

29. Podle § 927 občanského zákoníku mají právo stýkat se s dítětem osoby s ním příbuzné, ať blízce či vzdáleně, jakož i osoby dítěti společensky blízké, pokud k nim dítě má citový vztah, který není jen přechodný, a pokud je zřejmé, že by nedostatek styku s těmito osobami pro dítě znamenal újmu.

30. V nálezu sp. zn. II. ÚS 568/06 ze dne 20. 2. 2007 se Ústavní soud zabýval úpravou styku dítěte s jeho původním matrikovým otcem, jehož otcovství bylo později popřeno. Uvedl, že pojem rodiny je v rovině sociální reality sice pojmem proměnlivým, základem rodinných vazeb je však tradičně právě biologické pouto pokrevního příbuzenství. V případě konfliktu zájmu osob pokrevně příbuzných, u nichž prokazatelně existují i sociální vazby tvořící rysy rodiny, se zájmem osob nepříbuzných, mezi nimiž a dítětem se v minulosti vytvořily v důsledku déletrvajícího společného soužití emoční, sociální a další vazby, je třeba (není-li zde jiný naléhavý důvod) poskytnout ochranu těm rodinným vztahům, které naplňují vedle vazeb emočních a sociálních i vztah pokrevního příbuzenství (obdobně i nález sp. zn. II. ÚS 4160/12 ze dne 23. 4. 2013). Při existenci rodiny založené biologickým vztahem, kde

mají její členové k dítěti léty vytvořené emoční pouto a dítě je začleněno do dalších sociálních vazeb takové rodiny, musí tato alternativa převážet nad výchovou a péčí, kterou by dítěti poskytovala třetí nepříbuzná osoba, byť by měla k dítěti rovněž vytvořené emoční a sociální pouto. Dále Ústavní soud zdůraznil, že při prokázání existenci rodinného vztahu musí stát zásadně jednat tak, aby se takový vztah mohl rozvíjet, je povinen mu poskytnout specifickou ochranu (a to i před zásahy ze strany třetích osob) a nesmí právními nástroji vytvořit situaci, která by kvalitu a integritu rodinného života oslabovala a vztahy v takové rodině narušovala. Proto dospěl Ústavní soud v citovaném nálezu k závěru, že stanovením pravidelného styku dcery s otcem, jehož otcovství bylo v mezidobí popřeno, byla kvalita rodinného života narušena. Ústavní soud obecnému soudu vytkl, že při zohledňování nejlepšího zájmu nezletilé pominul práva rodičů, resp. zákonných zástupců dítěte vykonávat nerušeně rodičovská práva, a nevzal v úvahu existující konflikt mezi členy biologické rodiny dítěte a matrikovým otcem.

31. V nálezu sp. zn. I. ÚS 1081/20, na který odkazuje i stěžovatelka, popsal Ústavní soud kritéria, kterými se obecné soudy musí řídit při stanovení rozsahu styku podle § 927 občanského zákoníku. Vyjadřoval se v něm k problematice stanovení styku dítěte se svými prarodiči, tedy s osobami s ním příbuznými. O to víc je proto potřeba vztáhnout jeho závěry na styk s osobami nepříbuznými (společensky blízkými), který stanovil napadeným rozhodnutím krajský soud. Ústavní soud v citovaném nálezu zdůraznil, že při stanovení rozsahu styku s dalšími příbuznými podle § 927 občanského zákoníku je nezbytné v rámci hodnocení nejlepšího zájmu dítěte brát v úvahu také jeho vztahy se všemi dalšími příbuznými, tedy nejen těmi, kteří mohou o soudní stanovení styku v konkrétním případě usilovat, a je nutné vzít v potaz názor rodičů, kterým primárně svědčí právo určení rozsahu styku s dalším příbuzenstvím, neboť vykonávají rodičovskou odpovědnost v plném rozsahu a odpovídají za vývoj a výchovu, a jejichž právo dítě vychovávat a pečovat o ně je ústavně chráněno (čl. 32 odst. 4 Listiny). Dále uvedl, že v neprospěch styku mohou také hovořit napjaté a vyhocené vztahy mezi osobami pečujícími o dítě a těmi, které usilují o styk, neboť napětí v rodině není v nejlepším zájmu dítěte.

32. Osoby s dítětem nepříbuzné, které § 927 občanského zákoníku definuje jako osoby dítěti společensky blízké, mají právo stýkat se s dítětem, pokud k nim má dítě citový vztah, který není jen přechodný, a pokud je zřejmé, že by nedostatek styku s těmito osobami pro dítě znamenal újmu. Společensky blízkou osobou je především osoba, která o něj dlouhodobě pečovala a případně s ním sdílela společnou domácnost, i když druhá z podmínek není pro založení společenské blízkosti považována za nutnou (srov. Šínová, R. § 927. In: Melzer, F., Tégl, P. a kol.: Občanský zákoník - velký komentář. Svazek IV. § 655-975. Praha: Leges, 2016, s. 1726). Předpokladem pro posouzení osoby navrhuující styk jako osoby společensky blízké je, že tato osoba fakticky vykonávala péči o dítě, starala se o ně, dítě svojí péčí intenzivně ovlivňovala a obohacovala [srov. Westphalová, L. § 927. In: Králíčková, Z., Hrušáková, M., Westphalová L. a kol.: Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655-975). Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, str. 1064].

33. Osoba společensky blízká má právo na styk s dítětem jen tehdy, má-li k ní dítě vytvořen citový vztah. Rozhodný tedy není citový vztah navrhovatelů k dítěti, ale naopak citový vztah dítěte k těmto osobám. Toto zjištění by mělo být pro soud, který bude o styku rozhodovat, zásadním hlediskem [srov. Zuklínová, M., Elischer, D., Nová, H., Frintová, D., Frinta, O., Mocek, O., Dvořák, J., Fiala, J. a kol. Občanský zákoník: Komentář, Svazek II, (§ 655-975). Systém ASPI. Wolters Kluwer. Právní stav komentáře ke dni 1. 1. 2023]. Citový vztah musí vykazovat znaky trvalé vazby, podle komentářové literatury nestačí delší dobu trvající sociální kontakt.

34. Další podmínkou pro přiznání práva na styk osobě dítěti společensky blízké je skutečnost, že by absencí styku s takovou osobou vznikla dítěti újma. Touto újmu se rozumí výhradně újma na straně dítěte, nikoliv na straně osoby, která usiluje o úpravu styku. Je proto úkolem obecného soudu, aby v rámci svých úvah o možné újmě zhodnotil případně zpřetrhání stávajících vazeb. Újmu je třeba

posuzovat v širších souvislostech ve vztahu k nejlepšímu zájmu dítěte. Relevantními ukazateli mohou být nastolené vazby, jejich hloubka, role společensky blízké osoby v životě nezletilého a její podíl na jeho životě. Při posouzení možného vzniku újmy je zásadním stanoviskem postoj nezletilého (srov. Šínová, R., op. cit., str. 1734).

35. Jedním ze základních atributů práva na soudní ochranu je požadavek řádného a přesvědčivého odůvodnění soudního rozhodnutí (srov. např. nálezy sp. zn. Pl. ÚS 1/03 ze dne 11. 2. 2004 nebo sp. zn. III. ÚS 405/03 ze dne 23. 2. 2006). Tento požadavek je navíc nepochybně zesílen právě v řízeních o úpravě výchovných poměrů k nezletilým, a to z důvodu obecné povinnosti soudů rozhodovat v nejlepší zájmu dítěte (srov. např. nálezy sp. zn. II. ÚS 4189/18 ze dne 2. 12. 2019, bod 17), navíc je o to naléhavější, dospěje-li odvolací soud k odlišnému závěru než soud nalézací (srov. např. nálezy sp. zn. I. ÚS 1437/15 ze dne 17. 5. 2016) a účastník řízení již nemá k dispozici opravný prostředek. Samotná skutečnost, že krajský soud dospěl k rozdílnému právnímu názoru než soud prvostupňový, není v rozporu se zásadou dvojinstančnosti řízení. Není však přijatelné, aby odvolací soud nezohlednil všechna pro posouzení věci relevantní hlediska a uceleně nevypořádal okolnosti, které v řízení vyšly najevo (srov. nálezy sp. zn. IV. ÚS 2906/18 ze dne 19. 2. 2019).

36. Z odůvodnění musí vyplývat vztah mezi skutkovými zjištěními a úvahami při hodnocení důkazů na straně jedné a právními závěry na straně druhé. V případě, kdy jsou právní závěry soudu v extrémním nesouladu s vykonanými skutkovými zjištěními, anebo z nich v žádné možné interpretaci odůvodnění soudního rozhodnutí nevyplývají, nutno takové rozhodnutí považovat za rozporné s čl. 36 odst. 1 Listiny (srov. nálezy sp. zn. III. ÚS 84/94 ze dne 20. 6. 1995).

b) Aplikace obecných východisek na posuzovanou věc

37. Ústavní soud dospěl k závěru, že ústavní stížnost stěžovatelky (pěstounky a babičky nezletilého) je důvodná a vyžaduje kasační zásah. Krajský soud zasáhl do práv stěžovatelky zejména tím, že v napadeném rozhodnutí nedostatečně zohlednil, jakým způsobem jí zvolené řešení ovlivní celkovou rodinnou situaci a péči o nezletilého nejen v době rozhodování, ale i do budoucna. Nezabýval se postavením stěžovatelky, která je z pozice pěstounky povinna řádně pečovat o svěřené dítě z titulu náhradní rodinné péče po dobu, po kterou trvá překážka bránící rodičům (matce) v osobní péči o dítě (§ 959 občanského zákoníku), ani dopady do její právní sféry. Krajský soud dostatečně nezdůvodnil rozsah nastaveného styku s vedlejšími účastníky 3) a 4) v kontextu dalších biologických rodinných a sociálních vazeb nezletilého. Při hodnocení nejlepšího zájmu nezletilého se dostatečně nevypořádal s jím uvedenými skutečnostmi v rámci jeho výpovědi a se zjištěnými konfliktními vztahy mezi účastníky řízení. Dostatečně nezdůvodnil naplnění kritéria citového vztahu nezletilého k vedlejšími účastníky 3) a 4) a kritéria možné újmy, kterou by nezletilý utrpěl v případě absence styku s vedlejšími účastníky 3) a 4), se nezabýval vůbec. Svým postupem tak porušil stěžovatelčino právo na spravedlivý proces zaručené čl. 36 Listiny ve spojení s čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte.

38. Svůj závěr o citovém vztahu nezletilého k vedlejšími účastníky 3) a 4) postavil krajský soud zejména na kamerovém záznamu z jejich setkání před jednáním v budově soudu dne 3. 6. 2025. Kamerový záznam popsal krajský soud tak, že se nezletilý po průchodu bezpečnostním rámem podíval směrem k jednací síni, zamával, vydal se po schodech nahoru, vedlejší účastníci 3) a 4) se zvedli a šli k němu a on s nimi mluvil. Krajský soud se však nijak nevypořádal s námitkou stěžovatelky, že nezletilý je velmi bezprostřední, přátelský a když na něj někdo mává, jde se s ním pozdravit. Stěžovatelka přitom poukázala na zprávu doprovázející organizace Rozum a cit, ze které vyplývalo, že se nezletilý objímal i s pracovníci této organizace. Krajský soud pouze stručně konstatoval, že vysvětlení stěžovatelky "nelze s ohledem na doložené chování nezletilého akceptovat", a naopak jí vytkl, že vznesená námitka vůči závěrům krajského soudu z kamerového záznamu svědčí o jejím negativním vztahu k vedlejšími účastníky 3) a 4).

39. Krajský soud se řádně nevypořádal ani s vlastní výpovědí nezletilého, který uvedl, že v budově krajského soudu již nezná nikoho jiného kromě stěžovatelky a své sestry a že neví, kdo je táta R. a babička M. Krajský soud pouze konstatoval, že jeho verbální projev je v příkrém rozporu s jeho chováním po příchodu do budovy soudu (tedy s kamerovým záznamem), aniž by se tento rozpor pokusil vysvětlit. Ve svém vyjádření k ústavní stížnosti krajský soud uvedl, že k výpovědi nezletilého nepřihlížel z důvodu jeho rozporných a neurčitých tvrzení ohledně jeho příbuzných. Podle Ústavního soudu z odpovědí nezletilého interpretovaných krajským soudem při jednání dne 3. 6. 2025 skutečně plyne, že jeho popis příbuzenských vztahů je nejednoznačný. Z protokolu však také vyplývá, že krajský soud se nijak nesnažil rozplést předivo rodinných vztahů, které nezletilý popsal, a nedoptal se blíže na postavení jednotlivých osob v rodině a jejich role v jeho životě.

40. Krajský soud se nijak nevypořádal ani s vyjádřením opatrovníka nezletilého, že vztah mezi nezletilým a vedlejšími účastníky 3) a 4) byl pouze přechodný a že si na ně nezletilý nepamatuje.

41. Z výše uvedeného plyne, že závěr krajského soudu o existenci pozitivního a nikoliv pouze přechodného vztahu nezletilého k vedlejšími účastníky 3) a 4) nemá oporu v provedeném dokazování. V situaci, kdy krajský soud změnil rozhodnutí okresního soudu a na rozdíl od něj styk upravil, je jeho závěr o existenci citového pouta nezletilého k vedlejšími účastníky 3) a 4), založený pouze na kamerovém záznamu, nedostatečně odůvodněný. Krajský soud se nevypořádal s vyjádřeními účastníků řízení ani s výpovědí nezletilého. Kladný závěr, že dítě má ke společensky blízké osobě navrhuující úpravu styku s ním citový vztah, je přitom jednou z podmínek pro přiznání práva na styk. Teprve poté, když soud dospěje k závěru, že navrhovatel je osobou společensky blízkou, k níž má nezletilý citový vztah, přistoupí k posouzení, zda by neexistence styku znamenala pro nezletilého újmu.

42. Tímto posouzením se však krajský soud nezabýval vůbec. Podle § 927 občanského zákoníku je však zřejmost újmy podmínkou pro úpravu styku s nepřibuznými osobami. Zatímco okresní soud se správně zabýval otázkou, zda případným zamezením kontaktu dojde k emocionální újmě nezletilého, krajský soud naplnění této podmínky nijak nezkoumal. Hledal naopak pouze důvody, které by jeho styku s vedlejšími účastníky 3) a 4) mohly bránit. Takové důvody nenašel a zdůraznil, že v zájmu nezletilého je budovat mimo současnou biologickou rodinu pozitivní vztahy s dalšími osobami jemu blízkými s přihlédnutím ke všem známým okolnostem za dobu jeho života. Odkázal přitom na skutečnost, že otcovství k němu není určeno, a na neutěšenost osobních poměrů matky vykonávající trest odnětí svobody. Nijak nerefletoval tvrzení matky, že k určení otcovství souhlasným prohlášením rodičů dojde po jejím propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Z napadeného rozsudku neplyne, že by byly v řízení prokázány skutečnosti o současné nestabilitě rodinného zázemí nezletilého či nefunkčním rodinném prostředí. Byť není situace členů jeho biologické rodiny zcela standardní a ve společné domácnosti s ním v současné době žije pouze jeho pěstounka (biologická babička) a polorodá sestra, nejsou v napadeném rozhodnutí popsány žádné skutečnosti, které by mohly vést k závěru, že nedostatek styku s vedlejšími účastníky 3) a 4) bude pro nezletilého znamenat újmu.

43. Krajský soud sice stručně konstatoval, že úprava styku nezletilého s vedlejšími účastníky 3) a 4) je v jeho nejlepším zájmu, nijak však při hodnocení nejlepšího zájmu nezkoumal, jaké má nezletilý vztahy se členy své rodiny a jak tato rodina vnímá ingerenci vedlejších účastníků 3) a 4) do jejich vztahu s nezletilým. Nevzal v potaz, že v případě konfliktu mezi zájmy osob pokrevně příbuzných se zájmy osob nepřibuzných je třeba poskytnout ochranu vztahům naplňujícím vedle vazeb emočních a sociálních i vztah pokrevního příbuzenství (srov. bod 30 výše). Neposoudil, zda tento konflikt nesvědčí spíše o nevyhovění návrhu na úpravu styku. Nijak se nevypořádal s vyjádřením matky nezletilého, že si jeho styk s vedlejšími účastníkem 4) nepřeje vůbec a styk s vedlejší účastnicí 3) je ochotna umožnit v místě bydliště nezletilého. Ústavní soud však zdůrazňuje, že nelze ignorovat realitu biologické rodiny nezletilého a je třeba vážit přání matky odstříhnout se od života, který vedla

před nástupem do výkonu trestu, a začít budovat vztahy nové. Tento její zájem je pak soud povinen poměřovat s nejlepším zájmem nezletilého.

44. Krajský soud se nijak nezabýval skutečností, že nezletilý má zájem na budování rodinných vztahů s dalšími příbuznými ze strany svého biologického otce (byť jeho otcovství zatím nebylo právně určeno), a tomuto legitimnímu požadavku nepřizpůsobil rozsah styku s vedlejšími účastníky 3) a 4). Při znalosti toho, že primární rodinou nezletilého je stěžovatelka (jeho biologická babička a pěstounka), polorodá sestra a matka (se kterou je i přes výkon trestu ve styku) a dále jeho (zřejmě) biologický otec a jeho rodina, je zjevné, že trávení každého třetího víkendu v měsíci u vedlejších účastníků 3) a 4), během kterého je mu upřen rozvoj vztahů s jeho příbuznými, bez dalšího nemůže vést k uspokojivému sladění rodinného života. Při pohovoru nezletilý uvedl, že má blízký vztah s dalšími osobami. Krajský soud se blíže nepokusil do těchto vztahů proniknout, ani je při stanovení styku nevzal v potaz. Následkem napadeného rozhodnutí je pak stav, kdy je nezletilý každý třetí víkend omezen v budování blízkých vztahů s osobami, které při pohovoru vyjmenoval. I kdyby je nebylo možné považovat za příbuzné nezletilého, neboť otcovství k němu nebylo dosud určeno, měl krajský soud zohlednit jejich možnost styku s nezletilým v minimálně stejném postavení jako osob společensky blízkých, tedy stejně jako vedlejších účastníků 3) a 4).

45. Nelze odhlédnout ani od skutečnosti, že matka nezletilého se nebránila styku nezletilého s vedlejší účastnicí 3), pokud by byl v rozsahu odpovídajícím současným rodinným vztahům, a že stěžovatelka deklarovala ochotu umožnit vedlejší účastnici 3) návštěvu nezletilého ve svém bydlišti. Rozsah styku je i nepřiměřený ve vztahu k vyjádření matky, že nezletilý nikdy u nikoho jiného nespál.

VI. Závěr

46. Ústavní soud dospěl k závěru, že napadené rozhodnutí neodpovídá kritériím, kterými se obecné soudy musí řídit při rozhodování o stanovení styku mezi nepříbuznými osobami podle § 927 občanského zákoníku. V napadeném rozhodnutí některé zákonem stanovené úvahy buď úplně absentují (zhodnocení újmy, která by mohla nastat neupravením styku) nebo jsou jeho závěry v rozporu s provedeným dokazováním. Krajský soud nehodnotil všechny relevantní skutečnosti, dostatečně se nezabýval splněním podmínek pro stanovení styku nezletilého s vedlejšími účastníky 3) a 4) a nepoměřoval nejlepší zájem nezletilého se zájmy všech zúčastněných osob. Napadené rozhodnutí krajského soudu nelze považovat za ústavně konformní a představuje nepřípustný zásah do práva stěžovatelky na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny ve spojení s čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte.

47. Ústavní soud nezasahuje do rozhodovací činnosti krajského soudu v tom smyslu, že by určoval, zda a v jakém rozsahu mají vedlejší účastníci 3) a 4) právo na styk s nezletilým. Taková role náleží primárně obecným soudům. Kasační zásah shledal Ústavní soud nezbytným z důvodu, že se krajský soud řádně nezabýval posouzením všech podmínek pro stanovení takového styku.

48. Z výše uvedených důvodů Ústavní soud shledal ústavní stížnost stěžovatelky důvodnou, a proto jí podle § 82 odst. 1 a odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu vyhověl a napadené rozhodnutí podle § 82 odst. 3 písm. a) téhož zákona zrušil. Ústavní soud jednání nenařizoval, neboť měl za to, že od něj nelze očekávat další objasnění věci (§ 44 citovaného zákona).

49. Nyní bude úkolem krajského soudu znovu rozhodnout o odvolání vedlejších účastníků 3) a 4), přičemž při svém rozhodování vyjde z kritérií uvedených v tomto nálezu. Bude zároveň nezbytné, aby při rozhodování zohlednil výše uvedené ústavněprávní požadavky ve vztahu ke konkrétním okolnostem posuzované věci.

Další články:

- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vylučovací žaloba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Promlčení, insolvence](#)
- [Nepřiměřená délka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výše výživného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výživné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Započtení pohledávek \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)